

Lovorka ČORALIĆ*, Maja KATUŠIĆ**

PERAŠKI KAPETAN JOSIP ZAMBELLA, MLETAČKI
RATNI BROD *VITTORIA II* I SASTAV NJEGOVE
POSADE (KRAJ 18. STOLJEĆA)

ABSTRACT: *In the centre of the research of this article is agency of Captain Joseph Zambella of Perast (d. 1794), who commanded Venetian warship Vittoria II in the last years of the existence of the Republic of Venice. The article is in the first place based on the research of unpublished sources from the Archivio di Stato di Venezia (the deeds of the magistracy of Venetian Navy – Provveditori all'Armar). The composition of the crew commanded by Captain Joseph Zambella is analysed in detail and concludes that seamen who were by their origin from the East Adriatic coast had an important position on the ship Vittoria II. The article contains also appendices with lists of the ship's crew in two periods (1785-1791 and 1791-1794).*

KEY WORDS: *the Republic of Venice, Boka Kotorska (the Gulf of Kotor), Perast, Joseph Zambella, naval history, navy, history of the eighteenth century*

**Uvod: mletačka ratna flota i pomorci s istočnoga Jadrana
– opće napomene o izvorima i postojećim historiografskim
saznanjima**

U povijesti mletačkih državnih magistratura jedna od najprestižnijih odnosila se na ratnu mornaricu (Provveditori all'Armar) – tijekom svih stoljeća najčvršću uzdanicu vojnopomorske moći Kraljice mora na Jadranu i duž Sredozemlja. Utemeljena je šezdesetih godina 15. stoljeća, a do 1644.

* Autorica je znanstvena savjetnica u Hrvatskom institutu za povijest, Zagreb, Republika Hrvatska.

** Autorica je asistentica u Hrvatskom institutu za povijest, Zagreb, Republika Hrvatska

godine magistratura je brojila dva člana (a potom tri), čija je služba trajala jednu godinu. Providuri ratne mornarice redovito su bili ugledni mletački patriciji koji tijekom obnašanja svoga mandata u toj službi nisu smjeli prihvaćati nijednu drugu funkciju u tijelima državne vlasti i uprave. Za državu koja je svoj uspon i moć zasnivala na vojnopomorskoj prevlasti i nadzoru plovidbenih putova, ta je magistratura imala iznimnu važnost.¹ Gradivo koje svjedoči o djelovanju *Provveditori all'Armar* pohranjeno je u Državnom arhivu u Mlecima (Archivio di Stato di Venezia) i ponajprije je sačuvano za 18. stoljeće, odnosno za posljednji vijek opstojanja Serenissime. Središnji dio te arhivske zbirke čine popisi sastava posada (*Libri accordati delle unità della Marina militare*), na osnovu kojih možemo pratiti ustroj, organizaciju i funkcioniranje ljudstva na mletačkim ratnim brodovima. Iako je riječ o stoljeću zalaza Mletačke Republike, vremenu tijekom kojega njezina ratna mornarica biva potisnuta od vojnopomorskih snaga drugih europskih zemalja (Engleske, Francuske, Španjolske, Nizozemske), to je gradivo važno posvjedočenje da je mletačka državna vlast do posljednjih mjeseci opstojanja značajan dio pozornosti i financijskih sredstava usmjeravala na održavanje ratnoga brodovlja – najvažnijega jamstva za slobodnu plovidnu Jadranom i Sredozemljem.

Gradivo iz arhivske zbirke *Provveditori all'Armar* od iznimne je važnosti i za proučavanje udjela pomoraca zavičajem sa šireg područja istočnog Jadrana u mletačkoj ratnoj floti. Neosporne su i u historiografiji potvrđene činjenice o sudjelovanju dalmatinskih i bokeljskih brodova i pomoraca u gotovo svim važnijim mletačko-osmanskim pomorskim srazovima (primjerice

¹ O magistraturi *Provveditori all'Armar* vidi opširnije: Andrea da Mosto, *L'Archivio di Stato di Venezia*, sv. 1, Roma 1937, str. 159; Tullio Pizzetti, *Con la bandiera del protettor San Marco. La marineria della Serenissima nel Settecento e il contributo di Lussino*, sv. 1, Pasion di Prato (UD) 1999, str. 398; *Guida alle Magistrature. Elementi per la conoscenza della Repubblica Veneta* (a cura di Catia Milan, Antonio Politi, Bruno Vianello), Verona 2003, str. 142. O mletačkoj ratnoj mornarici, posebice u ranom novom vijeku, vidi: Cesare Augusto Levi, *Navi venete da codici marmi e dipinti con centosei disegni di G. Culluris*, Venezia 1892. (ristampa: C. A. Levi, *Le navi della Serenissima*, Vittorio Veneto 2011); Vincenzo Marchesi, *La marina veneziana dal secolo XV alla rivoluzione del 1848, Atti e memorie dell'Accademia di agricoltura, scienze e lettere di Verona*, seria 4, sv. 20, Verona 1919, str. 145-175; Mario Nani Mocenigo, *Storia della Marina Veneziana da Lepanto alla caduta della Repubblica*, Roma 1935. (ristampa: Venezia 1995.); Ferruccio Sassi, *La politica navale veneziana dopo Lepanto, Archivio veneto*, serie 5, sv. 38-41, Venezia 1946-1947, str. 99-200; Alberto Tenenti, *Cristoforo da Canal: La Marine Vénétienne avant Lépante*, Paris 1962; Frederic C. Lane, *Le navi di Venezia*, Torino 1983; Emilio Rossi – Mario Alberoni – Aldo M. Feller, *Le galee: Storia, tecnica, documenti*, Trento 1990.; Gilberto Penzo, *Navi veneziane*, Trieste 2000; Guido Ercole, *Duri i banchi! Le navi della Serenissima 421-1797*, Trento 2006; Isti, *Vascelli e fregate della Serenissima: Navi di linea della Marina veneziana 1652 – 1797*, Trento 2011; Guido Candiani, *I vascelli della Serenissima: Guerra, politica e costruzioni navali a Venezia in età moderna, 1650-1720*, Venezia 2009.

u Lepantskoj bici); dobro je znana i višestoljetna počasna služba Peraštana – nositelja počasne garde na mletačkim admiralskim brodovima, kao i udio bokeljskih mornara i vojnika u učestalo prisutnim okršajima sa sjevernoafričkim gusarima.²

Najmanje je, međutim, u dosadašnjim saznanjima historiografije poznat i znanstveno obrađen udio istočnojadranskih pomoraca na ratnim brodovima Mletačke republike u mirnodopsko vrijeme nakon 1718. godine. Spomenuti popisi sastava posada brodova iz zbirke *Provveditori all'Armar* zorno nam pokazuju da su od 1667. godine, kada su iz mletačkoga arsenala isplovili prvi suvremeno građeni linijski brodovi (*primo rango*) *Giove Fulminante* (kapetan Vicko Mazarović) i *Costanza Guerriera* (kapetan Ivan Bronza), mletačkim borbenim plovilima najčešće zapovijedali Bokelji, ponajprije Peraštani.³ Djelovanje nekih od tih kapetana (Antuna i Ivana Mazarovića, Josipa Kolovića Matikole, Vicka Dabovića, Josipa Balovića i drugih), kao i sastave posade brodova kojima su oni zapovijedali, autorice ovoga članka pripremaju za tisak u drugim znanstvenim časopisima.

U ovome prilogu središnja istraživačka pozornost usmjerena je na mletački ratni brod *Vittoria II* u vrijeme kada je njime zapovijedao Peraštanin Josip Zambella (od 1784. do 1794. godine), a glavno gradivo koje ćemo koristiti u radu spomenuti su spisi (popisi članova brodske posade) iz zbirke *Provveditori all'Armar*.

² Usporedi, primjerice: Grga Novak, Ratovi i bitke na Jadranskom moru, u: *Pomorski zbornik povodom 20-godišnjice Dana mornarice i pomorstva Jugoslavije 1942-1962*, sv. 1, Zagreb 1962, str. 171-215; Vinko Foretić, Udio naših ljudi u stranim mornaricama i općim pomorskim zbivanjima kroz stoljeća, *ibid.*, str. 289-339; *Lepantska bitka: udio hrvatskih pomoraca u Lepantskoj bitki 1571. godine* (zbornik radova), Zadar 1974.; L. Čoralić, „U slavu Prejase Republike“: peraški ratnici – čuvari duždevog stijega, *Acta Histriae*, letnik 8, št. 1, Koper 2000, str. 87-98.

³ O povijesti Perasta do konca 18. stoljeća postoji opsežna literatura. Usporedi: Francesco Viscovich, *Storia di Perasto dalla caduta della Repubblica Veneta al ritorno degli Austriaci*, Trieste 1898; Ignjatije Zloković, O gubicima peraških brodova u borbi s gusarima, *Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru* (dalje: *GPMK*), sv. 3, Kotor 1955, str. 69-76; Gligor Stanojević, Građa za istoriju Perasta, *Spomenik SANU*, sv. 105, Beograd 1956, str. 53-66; Miloš I. Milošević, Nosioci pomorske privrede Perasta u prvoj polovini XVIII vijeka, *GPMK*, sv. 7, Kotor 1958, str. 83-134; Cvito Fisković, Borbe Peraštana s gusarima u XVII i XVIII stoljeću, *GPMK*, sv. 21, Kotor 1973, str. 9-33; Marija Mihaliček, Barokni portreti iz Perasta, *GPMK*, sv. 39-40, Kotor 1991-1992, str. 47-59; Pavao Butorac, *Razvitak i ustroj peraške općine*, Perast 1998.; Isti, *Kulturna povijest grada Perasta*, Perast 1999; Isti, *Opatija sv. Jurja kod Perasta*, Perast 1999; Isti, *Boka Kotorska u 17. i 18. stoljeću – politički pregled*, Perast 2000; Ilija Lalošević, Fortifikacioni sistem Perasta, *GPMK*, sv. 43-46, Kotor 1995-1998, str. 123-153; L. Čoralić, Peraštani u Mlecima (15.-18. stoljeće), u: *Stjepanu Antoljaku u čast* (zbornik, urednik Josip Kolanović), Zagreb 2003, str. 199-210; M. Milošević, *Pomorski trgovci, ratnici i meceni: studije o Boki Kotorskoj XV-XVIII stoljeća* (priredio Vlastimir Đokić), Beograd-Podgorica 2003; Piero Pazzi, *Kratki povijesno-umjetnički uvod u Boku Kotorsku s osvrtom na Budvu, Bar i Ulcinj*, s. 1. 2010.

U prvome dijelu rada predstaviti ćemo obitelj Zambella i njezine istaknutije zaslužnike, ponajprije se obazirući na one odvjetke koji su se istaknuli u vojnoj službi Mletačke Republike.⁴ U drugome dijelu rada posebno ćemo obraditi sastav posade na ratnom brodu *Vittoria II*, a pri tome će težište našega razmatranja biti usmjereno na zavičajno podrijetlo ondje prisutnih časnika i mornara, to jest na pomorce koji potječu s istočne obale Jadrana. Riječ je o arhivskome gradivu koje je u historiografiji vrlo malo korišteno te se njegovom znanstvenom obradom teži osvijetliti vojnopomorsko djelovanje jednog istaknutog bokeljskog časnika u mletačkoj ratnoj floti o kojemu na žalost, do sada nismo imali gotovo nikakvih saznanja. Jednako tako, utvrđivanjem matičnoga podrijetla posade broda kojim je Zambella zapovijedao, razvidna postaje i činjenica da su pomorci od istarskoga sjevera do Boke činili nezamjenjiv i vrlo cijenjen dio ratne mornarice Mletačke Republike.

Peraška obitelj Zambella i njezini zaslužnici

Obitelj Zambella (Zambela, Zanbella, Zambela, Zambelić) pripadala je peraškome bratstvu (*casada*) Šilopi (Silopi, Silop),⁵ a prema postojećim saznanjima iz do sada istraženih vrela i historiografije, u peraškoj i bokeljskoj povijesti učestalije se spominje tek od 17. stoljeća. Poput brojnih drugih sugrađana i odvjetci obitelji Zambella imali su zapaženu ulogu u društvenom, gospodarskom, vojnom i kulturnom životu svoje sredine. Najčešće se bilježe kao pomorci i trgovci, vrlo često i kao vlasnici brodova kojima su obavljali učestalu trgovačku razmjenu između jadranskih i sredozemnih luka. Tako se sredinom 17. stoljeća bilježi trgovac i parun broda Tripun Zambella,⁶ a koncem istoga stoljeća i početkom 18. stoljeća njegov imenjак svojim brodovima *San Giovanni Battista* i *Santissima Trinità* posluje između Boke, Mletaka i Drača.⁷

Najučestalije trgovačko-pomorsko djelovanje članova obitelji Zambella bilježi se tijekom prve polovice 18. stoljeća. Tada, u prvim desetljećima stoljeća, djeluje Nikola – pomorski poduzetnik čija su najčešće spominjana odredišta Mleci i albanske luke,⁸ a sličan trgovački itinerar imao je

⁴ S obzirom na to da je riječ o jednoj od značajnijih peraških obitelji, o kojoj su podaci razasuti u raznim bibliografskim jedinicama, držimo da je na ovome mjestu njihovim zaslužnim odvjetcima potrebno posvetiti nešto više prostora.

⁵ P. Butorac, *Razvitak i ustroj peraške općine*, str. 110; P. Pazzi, *Kratki povijesno-umjetnički uvod*, str. 29.

⁶ P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*, str. 33.

⁷ Nikola Čolak, *Hrvatski pomorski regesti (Regesti marittimi croati)*, sv. I (Settecento, I parte: Navigazione nell'Adriatico), Padova 1985, str. 83, 85.

⁸ N. Čolak, *Hrvatski pomorski regesti*, sv. I, str. 83-84; M. Milošević, *Nosioci pomorske privrede Perasta*, str. 121.

i Ivan Zambella (vlasnik i kapetan galijuna *Sacra Famiglia*) od oko 1710. do tridesetih godina 18. stoljeća.⁹ U početnim godinama 18. stoljeća više se puta spominje i kapetan Šimun Zambella, čiju su tartanu *Madonna del Carmine e San Nicolò* 1706. godine zarobili sjevernoafrički gusari.¹⁰ Kao vlasnik trgovačkog broda (fregadun) koji je plovio u dalmatinske luke bilježi se 1716. godine Luka,¹¹ dočim se tridesetih godina 18. stoljeća učestalo spominju trgovačka putovanja (u pravcu Albanije) Frana i Jakova Zambelle.¹² Sredinom 18. stoljeća izvori bilježe Tripuna Zambellu, čiji su trgovački brod *Madonna del Scarpello e San Giuseppe* gusarske galije napale u blizini Budve.¹³

Nekoliko se odvjeta obitelji Zambella u političkom, odnosno javnom životu svoga grada. Tako se 1633. godine kao podkapetan Perasta spominje Luka;¹⁴ Petar Zambella obnašao je 1719. godine dužnost gradskog kaštelana,¹⁵ a Matija (1680) i Ivan (1743) bili su načelnici (kapetani) peraške općine.¹⁶

Jedan od najistaknutijih odvjeta obitelji Zambella u 18. stoljeću zasigurno je Antun – opat sv. Jurja pred Perastom (1702 – 1717). Od 1716. godine boravi u Mlecima, gdje je djelovao na poučavanju pripravnika-krštenika i obnašao dužnost priora mletačke Kongregacije katekumena. Od peraške općine bio je angažiran oko organizacije gradnje crkve Gospe od Škrpjela i zvonika crkve sv. Nikole u Perastu, a drži se da je upravo Antun Zambella autor zemljovida Boke kotorske, načinjenog u Mlecima 1716. godine.¹⁷

Odvjetci obitelji Zambella bili su, poput brojnih sugrađana, aktivni u mletačkoj ratnoj mornarici te se tijekom 17. i 18. stoljeća često spominju kao članovi posada i zapovjednici bojnih brodova. Tako se već 1638. godine bilježe Mihovil i Tripun Zambella, vojnici na peraškim gajetama koje su

⁹ N. Čolak, *Hrvatski pomorski regesti*, sv. I, str. 75; M. Milošević, *Nosioci pomorske privrede Perasta*, str. 121.

¹⁰ Cvito Fisković, *Spomenička baština Boke kotorske*, Zagreb 2004., str. 215; Đorđe Milović, *Boka kotorska u doba Venecije: na izvorima mletačkih arhiva*, Split 2009, str. 8-9, 236-237.

¹¹ M. Milošević, *Nosioci pomorske privrede Perasta*, str. 120.

¹² N. Čolak, *Hrvatski pomorski regesti*, sv. I, str. 130-132, 140; M. Milošević, *Nosioci pomorske privrede Perasta*, str. 120.

¹³ Đ. Milović, *Boka kotorska u doba Venecije*, str. 16.

¹⁴ P. Butorac, *Razvitak i ustroj peraške općine*, str. 148.

¹⁵ F. Viscovich, *Storia di Perasto*, str. 218; P. Pazzi, *Kratki povijesno-umjetnički uvod*, str. 44.

¹⁶ F. Viscovich, *Storia di Perasto*, str. 318-319, 330; P. Butorac, *Razvitak i ustroj peraške općine*, str. 133; Isti, *Kulturna povijest grada Perasta*, str. 63.

¹⁷ P. Butorac, *Opatija sv. Jurja kod Perasta*, str. 73-75; Isti, *Kulturna povijest grada Perasta*, str. 167, 211, 390-391; *Mercatores et nautae / Trgovci i pomorci Boke* (katalog izložbe), Zagreb 2003, str. 46; C. Fisković, *Spomenička baština Boke kotorske*, str. 12; M. Milošević, *Pomorski trgovci, ratnici i mecene*, str. 32-33, 98; Marija Mihaliček, *Zambelina karta Boke Kotorske*, *GPMK*, sv. 54, Kotor 2006, str. 189-211.

se kod Valone sukobile s gusarima.¹⁸ Godine 1687, u jeku Morejskoga rata (1684 – 1699), bilježi se peraški kapetan Luka Zambella, vlasnik trgovačkog broda (tada na putu u Albaniju), koji je – odlukom mletačkih vlasti da se na raspolaganje ratnoj floti stave sva raspoloživa plovila – pod prijetnjom kazne od sto dukata pozvan na žuran povratak u domovinu i uključivanje u ondje prisutne ratne operacije.¹⁹ Posljednje godine Morejskoga rata obilježili su i bezuspješni pokušaji Mlečana da zauzmu nekoć (do 1571. godine) svoj, a sada osmanski grad i luku Bar. Ratna flota koja je tada – bez pozitivnog ishoda – pokušavala ugroziti to prevažno osmansko uporište, u značajnoj je mjeri bila sastavljena od bokeljskih brodova i naoružanog ljudstva. U tome se kontekstu (1698. godine) kao vojnik na brodu *Santa Croce* (zapovjednik Vicko Bujović) bilježi i Peraštanin Andrija Zambella.²⁰

Neki se članovi obitelji Zambella bilježe i kao zapovjednici mletačkih ratnih brodova. Tako je prvi kapetan broda *Aquila Volante* (imenovan 1697) bio Tripun Zambella,²¹ dočim je 1717. godine (tijekom trajanja tzv. Drugog morejskog rata od 1714. do 1718. godine) vodeću službu na bojnom brodu *Fortuna Guerriera*, djelatnog u ratnim operacijama na grčkome arhipelagu, obnašao Šimun Zambella.²² Približno u isto vrijeme (ne raspoložemo točnim podatkom o godinama djelovanja, ali je vjerojatno riječ o početku 18. stoljeća) bilježi se i vojni angažman Ivana Zambelle, zapovjednika ratnog broda *Santa Anna*.²³

Naposljetku, u sklopu ovog razmatranja odvjetaka obitelji Zambella zabilježenih u znanstvenoj literaturi, potrebno je spomenuti i Petra (1849 – 1907), djelatnog u Južnoj Americi, višegodišnjeg glavnog navigacijskog stručnjaka u čileanskoj ratnoj mornarici i vodiča inozemnih istraživačkih ekspedicija.²⁴

¹⁸ Miro Montani, Pomorstvo Perasta u portretima brodova, u: *Pomorski zbornik povodom 20-godišnjice Dana mornarice i pomorstva Jugoslavije 1942-1962*, sv. II, Zagreb 1962, str. 1862.

¹⁹ L. Čoralić, *Iz prošlosti Boke: odabrane teme*, Samobor 2007, str. 26.

²⁰ Julije Balović, *Pratichae schrivaneschae*, Venezia 1693 (priredila Ljerka Šimunković), Split 2004, str. 78.

²¹ F. Viscovich, *Storia di Perasto*, str. 261; G. Stanojević, Građa za istoriju Perasta, str. 64; P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*, str. 80; G. Ercole, *Vascelli e fregate della Serenissima*, str. 72, 235.

²² F. Viscovich, *Storia di Perasto*, str. 261; G. Stanojević, Građa za istoriju Perasta, str. 64; P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*, str. 79; G. Ercole, *Vascelli e fregate della Serenissima*, str. 113, 245.

²³ F. Viscovich, *Storia di Perasto*, str. 261; G. Stanojević, Građa za istoriju Perasta, str. 64; P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*, str. 80; C. Fisković, *Spomenička baština Boke kotorske*, str. 182, 197.

²⁴ Željko Brguljan, *Pomorstvo Boke kotorske na slikama Bazija Ivankovića*, Zagreb 2011, str. 57. Usporedi i: *Pomorska enciklopedija*, sv. VIII, Zagreb 1989, str. 569 (tekst: Milostislav Bartulica).

Josip Zambella – kapetan mletačkog ratnog broda *Vittoria II* i sastav brodske posade

Prethodno navedeni podaci zorno nam oslikavaju raznovrsnost djelovanja odvijetaka obitelji Zambella u bokeljskoj, ali i široj jadranskoj pomorskoj i vojnoj povijesti. Na žalost, nedovoljna zaokupljenost historiografije mletačkim vrelima, u sklopu kojih je sadržano najviše konkretnih i istraživački uporabljivih podataka o ratnicima i pomorcima iz obitelji Zambella, rezultirala je oskudnošću saznanja iz njihova životopisa. Takav je primjer i vojnopomorsko djelovanje Josipa Tripunovog Zambelle, mletačkoga kapetana u posljednjim desetljećima 18. stoljeća, o kojemu su podaci iz literature krajnje sažeti. Prema pisanju istraživača peraške povijesti Frana Viskovića (Francesco Viscovich), Josip Zambella obnašao je u 18. stoljeću (precizniji podatak o godini nije naveden) dužnost zapovjednika ratnog broda *San Nicolò*,²⁵ a istovjetan podatak prenosi i Pavao Butorac u svojem pregledu kulturne povijesti grada Perasta.²⁶

Konkretnije i za ovo istraživanje uporabljivije informacije donosi nam talijanski povjesničar Guido Ercole, proučavatelj povijesti mletačke ratne mornarice. Prema ondje sadržanim podacima, Zambella je kapetanom broda *Vittoria II* imenovan u veljači 1784. godine, nedugo nakon što je brod dovršen u mletačkome arsenalu (u prosincu 1783. godine).²⁷ Riječ je o brodu iz tzv. prve skupine (*primo rango*) ratnih plovila mletačke mornarice. *Vittoria II* bila je duga 43,81 m, a široka 12,85 m, a zajedno s drugim brodovima razne nosivosti i naoružanja (*Fama, Forza, Concordia, Sirena, Brilante, Palma, Cavalier Angelo, Distruzion, Esploratore, Cupido, Nettuno*), stavljena je pod zapovjedništvo izvanrednog providura ratne mornarice (*Capitan straordinario delle Navi*) Angela Ema, te je u lipnju 1784. godine upućena na Krf, bazu iz koje je flota imala zadatak djelovati na sprječavanju aktivnosti tuniskih gusara. Čini se da nije izravno sudjelovala u akciji protiv tuniskog bega tijekom te i sljedeće godine, već je s dijelom flote blokirala prilaze tuniskim lukama.²⁸ Naoružanje na brodu *Vittoria II* bilo je prilično impresivno. Brod je imao sedamdeset topova – *28 da 40 libbre, 28 da 30 libbre* te *14 da 14 libbre*.²⁹

²⁵ F. Viscovich, *Storia di Perasto*, str. 261.

²⁶ P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*, str. 80.

²⁷ Gradnja broda započela je još 1732. godine pod vodstvom protomajstora Giacoma Mora, a nakon višedesetljetnog zastoja brod je dovršen 23. XII. 1783. pod vodstvom Andree Chiribirija. Usporedi: G. Ercole, *Vascelli e fregate della Serenissima*, str. 254.

²⁸ G. Ercole, *Vascelli e fregate della Serenissima*, str. 196, 199-200.

²⁹ Top od 40 libara imao je kalibar 149 mm, projektil težak 12,0 kg, dužinu cijevi 280 cm, a maksimalni domet hica iznosio je 3100 m. Top od 30 libara imao je kalibar 135 mm,

U spomenutoj arhivskoj zbirci Provveditori all'Armar u središnjoj pismohrani u Mlecima sačuvani su nam podaci o brodu *Vittoria II* u vrijeme (1784 – 1794) kada je njegov zapovjednik bio Josip Zambella. Riječ je o popisu brodske posade u dva prateća razdoblja – od 1785. do 1791. te od 1791. do 1794. godine. Težište ovog istraživanja (radi podudarnosti podataka) biti će usmjereno na prvo razdoblje Zambellina obnašanja čina kapetana na *Vittoria II*,³⁰ a uz utvrđivanje temeljnih službi na brodu, njihove organizacije, strukture i obnašatelja, podrobnije ćemo se pozabaviti pomorcima koji zavičajem potječu s istočne obale Jadrana.

Kao i u primjeru drugih velikih mletačkih ratnih brodova 18. stoljeća, i *nave Vittoria* sadržavala je striktnu podjelu posade na četiri do pet temeljnih skupina. To su: 1) časnici, dočasnici i obnašatelji specijaliziranih službi na brodu (*Uffiziali e Titolati*); 2) mornari prve klase (*Marineri prima classe*); 3) mornari druge klase (*Marineri seconda classe*)³¹ i 4) mornarski pomoćnici (*Mozzi*).

U prvoj skupini posade na *Vittoria II* (*Uffiziali e Titolati*) zabilježena su, prema popisu načinjenom 23. travnja 1785, 32 časnika, dočasnika i obnašatelja specijaliziranih službi na brodu. U kontekstu ove skupine posade, taj je broj najčešće zabilježen i na drugim mletačkim brodovima *primo rango*. Uz kapetana Josipa Zambellu, posadu je činilo i pet pilota, odnosno glavnih navigatora (*Primo, Secondo, Terzo, Quarto, Quinto Piloto*),³² a među njima se – uz Talijane i Grke – bilježi i Lošinjanin Bonaventura Naretović. Glavnim pilotima na raspolaganju su bili pomoćni piloti (*Pilotino*), a njih su na *Vittoria II* bila trojica (dva pilota iz Mletaka i Askanije Bernasconi iz Zadra). Osobita se važnost u upravljanju brodom i brodskom posadom prida-

projektil težak 9,0 kg, dužinu cijevi 260 cm, a maksimalni domet hica iznosio je 3300 m. Top od 14 libara imao je kalibar 108 mm, projektil težak 4,2 kg, dužinu cijevi 220 cm, a maksimalni domet hica iznosio je 3300 m (G. Ercole, *Vascelli e fregate della Serenissima*, str. 78).

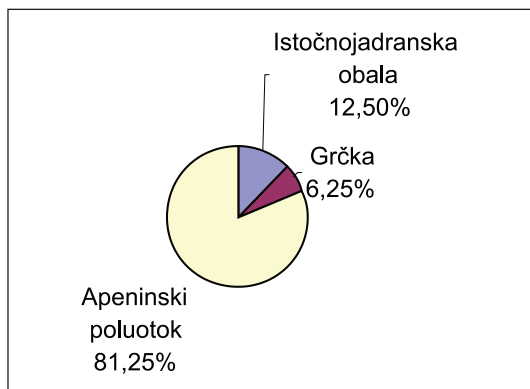
³⁰ Archivio di Stato di Venezia, Provveditori all'Armar: Libro accordati delle unità della Marina militare, b. 237-238 (Nave Vittoria), Capitan Iseppo Zambella quondam Triffon (1785 – 1791; 1791 – 1794).

³¹ Na brodu *Vittoria II* nije zabilježena (katkada na sličnim brodovima prisutna) skupina mornara treće klase (*Marineri terza classe*).

³² O nazivu i službi pilota usporedi: Giuseppe Boerio, *Dizionario del dialetto veneziano*, Venezia 1856. (ristampa 1993), str. 510; Petar Skok, *Naša pomorska i ribarska terminologija na Jadranu*, Split 1933, str. 120; *Dizionario di marina: medievale e moderno*, Roma 1937., str. 635-637; M. Nani Mocenigo, *Storia della Marina Veneziana*, str. 33; Slavko Mijušković, Iz zbirke "Kotorski dukali i druge listine", *GPMK*, sv. 5, Kotor 1956, str. 54; *Dizionario Enciclopedico Marinaresco* (a cura di Memmo Caporilli), Roma 1971, str. 452; E. Rossi – M. Alberoni – A. M. Feller, *Le galeee: Storia, tecnica, documenti*, str. 26-27; G. Ercole, *Vascelli e fregate della Serenissima*, str. 170. Usporedi i objašnjenja (pod pojmom peljar) u: *Pomorska enciklopedija*, sv. VI, Zagreb 1983, str. 8-9 (tekst: Ivo Buljan); Radovan Vidović, *Pomorski rječnik*, Split 1984, str. 356.

vala vođama palube ili nokjerima (*Primo* i *Secondo Nochier*),³³ koji su izravno zapovijedali kormilarima (*Timonier*). Specijaliziranu djelatnost na brodu obnašali su i nadzornici za jedra (*Guardian / Castellano*), nadzornik broda (*Custode*), nadzornik jarbola (*Gabbier*) i stražar na košu jarbola (*Parechier / Parechietter / Parochieter*). Na ratnome brodu prve klase bilježi se i cijeli niz osoba koje su obavljale posebne, nepomorske i nevojničke djelatnosti bez kojih bi uobičajeni život posade teže funkcionirao. To su brodski pisar (*Scrivan / Scrivano*) i njegov pomoćnik (*Scrivanello*), liječnik (*Eccelente*),³⁴ kapelan, odnosno dušebrižnik (*Cappellano*), ekonom (*Dispensier*) i njegovi pomoćnici (*Dispensierotto / Penese*) zaduženi za redovitu opskrbu broda hranom i odgovorni za sveukupnu robu ukrcanu na brod, bačvar (*Bottario / Botter*) zadužen za opskrbu broda pitkom vodom, kao i brijač (*Barbier*), odnosno njegov pomoćnik (*Barbierotto*) koji skrbe o osnovnoj higijeni članova posade. Naposljetku, na brodu *Vittoria II* djelatni su bili i kuhar (*Cogo*) i kapetanov poslužitelj, odnosno sobar (*Camerotto*).

Zahvaljujući vrlo uredno vođenim podacima o ovoj skupini brodske posade, moguće je prilično precizno rekonstruirati njihovo zavičajno podrijetlo (vidi: *grafikon 1*). Prednjače Talijani (81,25%), ponajprije Mlečani, dočim na Grke sa Krfa i iz Korona otpada 6,25% pripadnika ove skupine posade. Udio brodskih službenika i pomoraca zavičajem s istočne obale Jadrana

ovdje je relativno malen, te njihov postotni udio iznosi 12,50% (užim zavičajem potječu iz Perasta, Lošinja, Zadra i Splita).

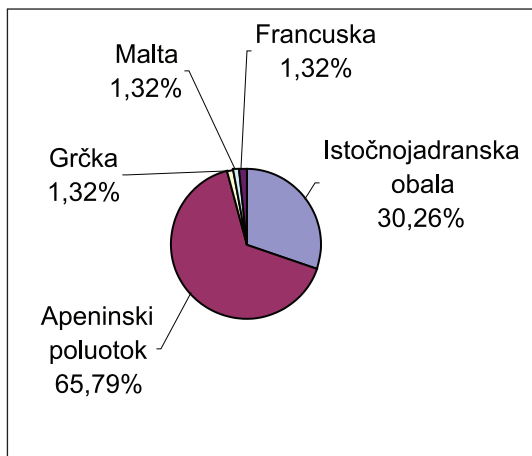
Grafikon 1: Zavičajno podrijetlo časnika, dočasnika i obnašatelja specijaliziranih službi na brodu *Vittoria II* prema popisu načinjenom 23. travnja 1785. godine

³³ U talijanskoj mornarici nokjer je faktično jedan od zapovjednika brodske posade (*colui che guida e governa la nave*). Nokjer se u vrelima ponajprije susreće na državnim jedrenjacima, dočim je na kažnjeničkim galijama na vesla sličnu zapovjednu dužnost obnašao *comito*. U francuskoj mornarici služba nokjera podudarala se s onom koju obnaša pilot, odnosno peljar. O nazivu i službi nokjera u mletačkoj ratnoj mornarici vidi: G. Boerio, *Dizionario del dialetto veneziano*, str. 443; P. Skok, *Naša pomorska i ribarska terminologija na Jadranu*, str. 124-125; *Dizionario di marina: medievale e moderno*, str. 518-519; *Dizionario Enciclopedico Marinareco*, str. 399; Nicola Zingarelli, *Volabulario della lingua italiana*, Bologna 1991, str. 1239; G. Ercole, *Vascelli e fregate della Serenissima*, str. 170.

³⁴ U službi liječnika zabilježen je Francesco Foscolo iz Splita.

Tijekom idućih nekoliko godina pretežit dio časnika, dočasnika i obnašatelja specijaliziranih dužnosti na brodu *Vittoria II* napustio je službu te su njihova imena prekrižena. Na tim su dužnostima zabilježeni brojni novi obnašatelji vodećih brodskih službi, a pretežito potječu iz Mletaka i sa područja Veneta, ali i sa mletačkih posjeda u Grčkoj. Od novoprispjelih članova posade s istočnog su Jadrana u skupini *Uffiziali e Titolati* zabilježeni do 1791. godine kapelan Marijan Martinović, brijač Toma Bardi iz Splita, drugi pilot Ivan Subotić, treći pilot Ivan Rašković iz Perasta, peti pilot Nikola Janšić (*Giansich*), nadzornik za jedra Karlo Zandorić, kormilar Antun Tripković i parun barke (*Paron di barca*) Toma Zanović.

Dana 23. travnja 1785. popisano je i 76 mornara prve klase (*Marineri prima classe*) ratnog broda *Vittoria II*. Zavičajna struktura ovdje popisanih mornara nešto je drugačija u odnosu na prethodno opisanu skupinu (vidi: *grafikon 2*). I ovdje prednjače Talijani (Mleci, Chioggia, Padova, Bassano, Udine, Treviso, Ferrara, Napulj, Livorno i drugi gradovi), ali njihov postotni udio nije toliko dominantan te iznosi 65,79%. Mornari prve klase s istočnojadranske obale (udio u ukupnom omjeru iznosi 30,26%) poglavito su Dalmatinci i to vrlo često otočani (Krk, Silba, Pašman, Murter), dočim su mornari sa područja Istre (Piran, Rovinj), ali i iz Zambelline rodne Boke (Kotor, Perast) zastupljeni u malom broju primjera. Kada je riječ o drugim zavičajnim skupinama, na *Vittoria II* tek su u pojedinačnim primjerima prisutni mornari iz Grčke (Krf), sa Malte te iz Pariza (po 1,32%).

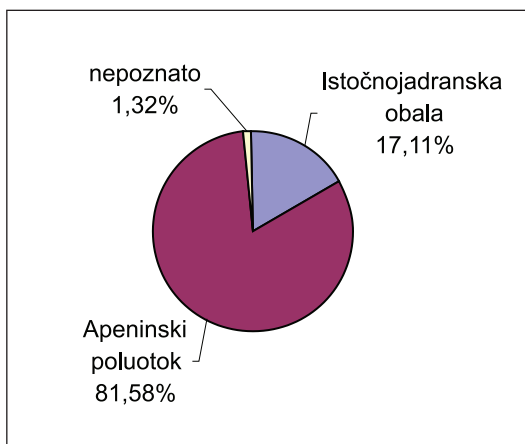
Grafikon 2: Zavičajno podrijetlo mornara prve klase na brodu *Vittoria II* prema popisu načinjenom 23. travnja 1785. godine

U razdoblju od konca travnja 1785. do 1791. godine brojni su mornari prve klase napustili službu na brodu *Vittoria II*. Dio njih prešao je na neki od drugih mletačkih ratnih brodova, dio je trajno napustio vojnopomorsko zvanje, a neki su – kako je navedeno u izvoru – odbjegli iz vojne službe (dezertirali). Na njihova su mjesta tijekom idućih šest godina prispjeli brojni novi

mornari prve klase. Protočnost ljudstva iz ove skupine brodske posade bila je iznimno velika, te je u navedenom periodu na *Vittoria II* zabilježeno, u raznim vremenskim odsječcima, još oko 280 novih mornara. Njihovo je podrijetlo uglavnom talijansko (Mleci, Padova, Verona, Bassano i drugi gradovi), a u nekim primjerima i grčko. Zabilježen je i velik broj novoprispjelih mornara prve klase s istočnoga Jadrana (64 mornara), pri čemu valja napomenuti da je njihovo matično podrijetlo iskazano tek u oko 50% primjera. Kada je riječ o novoprispjelim mornarima prve klase s istočnoga Jadrana čije je podrijetlo izrijeком zabilježeno, prednjače Bokelji (ukupno 18; poglavito su označeni samo regionalnom oznakom – Boka), a tek je neznatno manje mornara podrijetlom iz Dalmacije (ukupno 16; Krk, Zadar, Šibenik, Trogir). U pojedinačnim su primjerima zabilježeni i mornari iz Istre (Rovinj) i sjevernojadranskoga Senja.

Raspolažemo i sa popisom mornara druge klase (*Marineri seconda classe*). Popis je također načinjen 23. travnja 1785, a broj zabilježenih mornara iznosi 76. U ovoj skupini pomoraca na vojnome brodu ponovno se opaža znatna prevaga Talijana (81,58%). U toj su regionalnoj skupini najzastupljeniji mornari s područja Veneta i Furlanije. Iz drugih krajeva i gradova na Apeninskome poluotoku koji se nisu nalazili u sastavu Serenissime mornari druge klase zabilježeni su samo pojedinačno (Este, Bologna, Torino, Genova, Modena i drugi). Istočnojadranski mornari u ovome su dijelu posade zabilježeni sa 17,11%. Najbrojniji su Pažani i Murterani; slijede ih Zadrani, a pojedinačno su prisutni i mornari iz istarskih gradova Rašpora i Rovinja. U jednome primjeru podrijetlo mornara nije poznato. Riječ je o osobi za koju je navedeno da dolazi iz nahodišta / sirotišta (*della Pietà*) te njezino pobliže regionalno podrijetlo nije moguće utvrditi (vidi: *grafikon 3*).

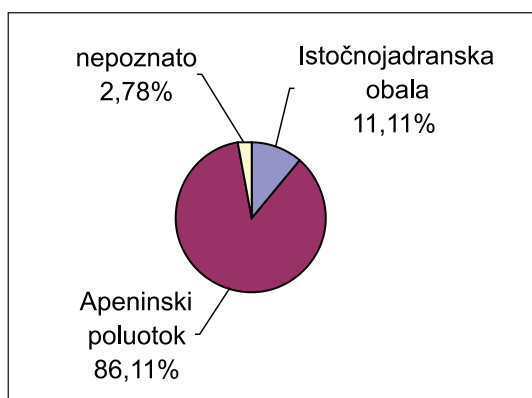
Grafikon 3: Zavičajno podrijetlo mornara druge klase na brodu *Vittoria II* prema popisu načinjenom 23. travnja 1785. godine

U razdoblju od travnja 1785. do 1791. godine brojni su mornari druge klase napustili službu na brodu *Vittoria II*. Dio njih prešao je na neki drugi mletački ratni brod, dio je trajno napustio vojnopomorsko zvanje, a neki

su – kako je navedeno u izvoru – preminuli ili dezertirali. Na njihova su mjesta tijekom idućih šest godina prispjeli novi mornari druge klase. Fluktuacija ljudstva iz ove skupine brodske posade bila je iznimno velika te je u navedenom periodu na *Vittoria II* zabilježeno, u raznim vremenskim odsječcima – čak oko 400 novih mornara. Njihovo je podrijetlo uglavnom talijansko (Mleci, Padova, Verona, Firenza, Brescia, Vicenza, Udine, Milano, Mantova, Furlanija i drugo), a u pojedinačnim se primjerima bilježe i mornari iz Grčke, sa Malte i iz austrijske pokrajine Kranjske. Zabilježen je i velik broj novopriispjelih mornara druge klase s istočnoga Jadrana (91), pri čemu, kao i u primjeru mornara prve klase, valja napomenuti da njihovo matično podrijetlo nije redovito iskazano.³⁵

Završna skupina članova posade na ratnome brodu *Vittoria II* su mornarski pomoćnici (*Mozzi*). Popis je, kao i prethodni, načinjen 23. travnja 1785. Popis ne odražava trenutno stanje njegova nastanka, već su – od travnja 1785. do 1791. godine vršene njegove naknadne prepravke. Ukupan broj mornarskih pomoćnika koji se u tome rasponu (iako ne istovremeno) spominju na Zambellinom ratnom brodu iznosi 36. U svim su primjerima *Mozzi* navedeni isključivo osobnim imenom i prezimenom (rjeđe i imenom oca), a njihovo podrijetlo nije upisano. Na osnovu njihovih prezimena³⁶ ipak možemo s velikom vjerojatnošću pretpostaviti da je uglavnom riječ o Talijanima

(86,11%), dočim se u manje primjera (prezimana Ostić, Stilić, Tomić, Perović) bilježe mladi mornarski pomoćnici s istočnojadranskog uzmorja (11,11%) (vidi: *grafikon 4*).

Grafikon 4: Zavičajno podrijetlo mornarskih pomoćnika na brodu *Vittoria II* prema popisima od 1785. do 1791. godine

³⁵ Podaci o podrijetlu naknadno dopisanih mornara druge klase zavičajem s istočnog Jadrana sadržani su tek u oko tridesetak primjera. Prednjače mornari iz Boke te sa otoka Krka.

³⁶ Procjena podrijetla pojedine osobe prema prezimenu zasigurno nije uvijek točna te su odstupanja moguća. Primjerice, dio osoba koje imaju talijansko ili talijanizirano prezime ne moraju nužno potjecati s Apeninskoga poluotoka, već i iz Istre, Dalmacije, Boke i drugih mletačkih prekojadranskih posjeda. Ipak, za dio osoba njihovo slavenski sročeno prezime nedvojbeno upućuje da njihov zavičaj treba tražiti duž istočnoga Jadrana, a jednak je slučaj i sa pomorcima koji imaju grčka imena i prezimena te evidentno dolaze s tamošnjih mletačkih stečevina.

Raspolažemo i popisom članova posade *nave di primo rango Vittoria II* u završnoj etapi Zambellina zapovjednog djelovanja (od 1791. do smrti u veljači 1794. godine).³⁷ Sastav posade i ovdje je raspoređen u četiri temeljne skupine, a kao i u prethodnoj raščlambi opaža se velika fluktuacija ljudstva. S obzirom na to da je sastav posade u oba promatrana razdoblja (1785 – 1791. i 1791 – 1794) u strukturalnom smislu istovjetan, kao i uzevši u obzir i činjenicu da u oba razdoblja prednjače Talijani, u ovome dijelu rada usmjereni ćemo se isključivo na onaj dio posade koji zavičajem potječe sa istočne obale Jadrana.

U prvom je skupini brodske posade (*Uffiziali e Titolari*) u razdoblju od 1791. do 1794. godine zabilježeno više desetaka nositelja časničkih, dočasničkih i specijaliziranih službi, a istovremeno nikada ih nije djelovalo više od 30. Prednjače Talijani i Grci, a uz kapetana Zambellu,³⁸ bilježi se još 13 nositelja nekih od vodećih službi na brodu koji potječu s šireg područja istočnog Jadrana. To su kapelan Marijan Martinović, piloti Nikola i Ivan Palikuća i Ivan Rašković (svi iz Perasta), pomoćni piloti Vicko Jelić (Vis), Toma Anzulović (Budva), Ksaver i Nikola Mitrović, kormilari Nikola Barozzi (Hvar), Ivan Zaratović (Perast) i Petar Maretić, parun barke Toma Visanović iz Tivta te ekonom Mate Lovrić iz Rogoznice.

U isto je vrijeme (1791 – 1794) na brodu *Vittoria II* zabilježeno ukupno oko 180 mornara prve klase, pri čemu ih je istovremeno djelovalo najviše oko 80. Uz dominantnu prisutnost talijanskih mornara, istočnojadranskih pomoraca je u svojoj skupini kroz sve promatrane godine bilo ukupno 42. Za najveći broj njih matično podrijetlo nije navedeno (izrijeком se spominju samo Krk, Murter i Primošten), ali možemo pretpostaviti da uglavnom potječu iz Dalmacije i Boke (bokeljska prezimena Brajović, Stijepović, Kažanegra i druga). Dio ovih mornara naknadno je bio prekršten sa popisa, a razlog su bili prijelaz u novu službu (na novi ratni brod), bijeg i – katkada – smrt mornara. Neki su od ovih mornara prve klase ipak ostajali na brodu *Vittoria II* i nakon Zambelline smrti te ih i kasnije nalazimo u sastavu posade kojom je tada zapovijedao Peraštanin Vicko Dabović.³⁹

U drugom pratećem razdoblju Zambellina obnašanja čina kapetana na *Vittoria II* zabilježeno je i oko 180 mornara druge klase. Dio njih bilježi se i u prethodnom razdoblju (1784 – 1791), a neki su nastavili pomorsku službu na istome vojnom brodu i nakon Zambelline smrti. Ipak, i ovdje nisu izostale uče-

³⁷ Signaturu vidi u bilješci 30.

³⁸ Uz Zambellino je ime dopisan i datum njegove smrti – 10. II 1794.

³⁹ Archivio di Stato di Venezia, Provveditori all'Armar: Libro accordati delle unità della Marina militare, b. 239 (Nave Vittoria), Capitan Vincenzo Dabovich (1794 – 1795).

stale promjene sastava posade, te je od ukupno zabilježenih 180 mornara druge klase tek njih sedamdesetak djelovalo istovremeno. Kao i u primjeru mornara prve klase, i ovdje su Talijani činili oko 70% posade, a najčešće potječu sa područja Veneta. U ovoj je skupini popisano 47 mornara s istočne obale Jadrana, a njihov se uži zavičaj bilježi samo u dva primjera (Krk, Rogoznica). Međutim, neka od ondje zabilježenih prezimena upućuju da su i u ovoj skupini Bokelji, ponajprije vjerojatno Zambellini peraški sugrađani, imali pretežitu ulogu (prezimana Tripković, Šerović, Palikuća, Davidović, Perović i druga).

U razdoblju od 1791. do 1794. godine u kategoriji mornarskih pomoćnika zabilježeno je, ne uvijek istodobno, oko tridesetak osoba. Prema njihovim prezimenima koja su nam – uslijed nedostatka upisa zavičajnoga podrijetla – jedina moguća indikacija matičnoga kraja, prevladavaju Talijani, a od prezimena koja zasigurno upućuju na istočnojadransko podrijetlo možemo izdvojiti samo tri osobe (Antun Petrović, Juraj Radić i Frano Lukin).

U popisu posade koja je činila *pubblica nave Vittoria II* sadržani su i podaci o plaćama pomoraca i brodskih dužnosnika. Očekivano, najveću je plaću imao kapetan Zambella (310 lira mjesečno te kapetanski dodatak od 240 lira). Znatniju mjesečnu plaću imali su i brodski pisar (186 lira), prvi i drugi pilot (132, odnosno 124 lire) te prvi nokjer (124 lire). Plaće od preko sto lira mjesečno dobivali su i treći i četvrti pilot (114, odnosno 104 lire), kao i drugi nokjer (111 lira). Solidno su bili plaćeni peti pilot (93 lire), nadzornik broda (74 lire) te liječnik, nadzornik za jedra, nadzornik za jarbole i ekonom (po 62 lire). Nešto su manji mjesečni iznos (po 48 lira) dobivali kapelan, stražar na košu jarbola, kormilari, parun barke i bačvar, dočim su u skupini *Uffiziali e Titolati* najmanju plaću (po 36 lira) imali pomoćnik brijača, pomoćnik pisara, pomoćnik ekonoma, kuhar i kapetanov poslužitelj. Mornari prve klase dobivali su po 42 lire mjesečno, mornari druge klase po 36 lira, dočim je plaća mornarskih pomoćnika iznosila skromnih 12,3 lira. Za sve članove posade – ovisno o činu i vrsti brodske službe – bio je predviđen i mjesečni izdatak za prehranu (od 20 do 36 lira).

Peraški kapetan Josip Zambella zapovijedao je *Vittoriom* do svoje smrti 1794. godine, kada je za privremenog zapovjednika broda imenovan Costante Durante, dotadašnji prvi pilot na brodu. Njegova je služba kratko trajala te je već 7. srpnja 1794. kapetanom broda *Vittoria II* imenovan – odlukom generalnog providura mora Carla Aurelija Widmanna – Vicko Dabović.

Na osnovu postojećih saznanja iz historiografije poznate su nam završne epizode iz povijesti mletačkoga ratnog broda *Vittoria II*. U lipnju 1796.

godine brod je sa Krfa upućen u Mletke na remont, gdje je procijenjeno kako bi troškovi popravka i osposobljavanja broda bili preveliki. *Vittoria II* je stoga isključena iz aktivnog vojnog djelovanja te je početkom 1797. godine prodana trgovačkom poduzetniku i kapetanu Francescu Comellu i njegovim poslovnim partnerima za 42.000 lira. Novi vlasnici usidriili su brod na otoku Giudecca. Bivši ratni brod ondje je dočekaao ulazak francuskih snaga u Mletke, koje su ga nedugo potom spalile.⁴⁰

Zaključak

U sklopu proučavanja povijesti mletačke ratne flote nedvojbeno važno mjesto pripada Bokeljima, ponajprije pomorcima i ratnicima iz Perasta. Ivan i Antun Mazarović, Vicko Dabović, Josip Balović i Vicko Kolović samo su neki od peraških kapetana koji su u 18. stoljeću zapovijedali vodećim ratnim brodovima Kraljice mora. Gradivo o njihovu djelovanju i sastavu posade kojom su zapovijedali pohranjeno je u Archivio di Stato di Venezia u sklopu zbirke mletačke ratne mornarice (Provveditori all'Armar) i do najnovijeg vremena gotovo je bilo potpuno nepoznato i nedovoljno korišteno u historiografiji. Prethodnih nekoliko godina to je gradivo – izravno vezano uz problematiku udjela pomoraca s istočnog Jadrana u mletačkoj ratnoj mornarici – bilo predmetom naših istraživanja te je u ovome tekstu u fokusu raščlambе djelovanje Peraštanina Josipa Zambelle, kapetana ratnog broda *Vittoria II* od 1784. do 1794. godine. Kao i u slučaju nekih drugih bokeljskih časnika u mletačkoj mornarici, i o Zambelli gotovo da nemamo nikakvih prethodnih historiografskih saznanja. Središnji dio rada stoga je bio usmjeren na spomenuto gradivo iz mletačke državne pismohrane, a u fokusu istraživanja bio je sastav posade na brodu *Vittoria II* tijekom desetogodišnjeg Zambellinog djelovanja u činu kapetana. Sastav posade raščlanjen je kroz četiri temeljne skupine (*Uffiziali e Titolati, Marineri prima classe, Marineri seconda classe, Mozzi*), a posebice su nas zanimali podaci o zavičajnom podrijetlu popisanih pomoraca i brodskih dužnosnika. Ta raščlamba zorno pokazuje da su na mletačkim ratnim brodovima Bokelji, ali i Istrani i Dalmatinci, imali zapaženo mjesto (kako brojčano, tako i po činovima i zvanjima) te su opravdane historiografske konstatacije, često uopćeno izrečene, o istočnojadranskoj obali kao najvažnijoj bazi za novačenje vojnoga i pomorskog ljudstva Mletačke Republike kroz dugi niz stoljeća zajedničke prošlosti.

Josip Zambella samo je jedan u nizu bokeljskih časnika o kojemu najviše konkretnih podataka donose sami izvori. Buduća istraživanja gradiiva iz mletačkih arhiva zasigurno će pridonijeti znanstvenoj obradi i drugih Bokelja koji su u mletačkoj vojnoj i pomorskoj povijesti imali vrlo istaknu-

⁴⁰ G. Ercole, *Vascelli e fregate della Serenissima*, str. 254.

tu ulogu, ali se – stjecajem okolnosti – do sada nisu nalazili u žarištu historio-ografskih istraživanja.

PRILOG 1: Popis posade na brodu *Vittoria II*, načinjen 23. travnja 1785. godine (Archivio di Stato di Venezia, Provveditori all'Armar: Libro accordati delle unità della Marina militare, b. 237, Nave Vittoria, Capitan Iseppo Zambella quondam Triffon: 1785 – 1791)⁴¹

Časnici, dočasnici i obnašatelji specijaliziranih službi (Uffiziali e Titolati):

1. Kapetan (*Capitan*): Josip Zambella – Tripun (pok.) – Perast
2. Kapelan (*Cappellano*): p. Giovanni Domenico Rava – Giovanni (pok.)
3. Pisar (*Scrivano*): Giuseppe Toresan – Zuanne⁴²
4. Pomoćni pisar (*Scrivanello*): Antonio Bernardi – Bortolo (pok.) – Mleci⁴³
5. Liječnik (*Eccelente*): Francesco Foscolo – Antonio (pok.) – Split
6. Brijač / pomoćnik brijača (*Barbierotto*): Antonio Cilli – Zuanne – Treviso
7. Prvi pilot / peljar (*Primo Piloto*): Costante Durante – Leonardo – Mleci
8. Drugi pilot / peljar (*Secondo Piloto*): Bonaventura Naretović – Andrija (pok.) – Lošinj
9. Treći pilot / peljar (*Terzo Piloto*): Giuseppe Duodo – Alvisè – Udine
10. Četvrti pilot / peljar (*Quarto Piloto*): Stalio Apostopulo – Emanuel (pok.) – Krf
11. Peti pilot / peljar (*Quinto Piloto*): Zuanne Tiozzo – Francesco – Mleci
12. Pomoćni pilot / peljar (*Pilotino*): Giuseppe Rechi – Domenico – Mleci
13. Pomoćni pilot / peljar (*Pilotino*): Askanije Bernasconi – Frano (pok.) – Zadar
14. Pomoćni pilot / peljar (*Pilotino*): Giovanni Battista Armani – Francesco – Mleci

⁴¹ Uz osnovni popis posade iz 1785. godine donosi se i popis naknadno dopisanih pomoraca i obnašatelja brodskih službi zavičajem s istočnog Jadrana u razdoblju do 1791. godine.

⁴² Giuseppe Toresan spominje se kao pisar na brodu *Vittoria II* i u kasnijem razdoblju, tj. u vrijeme djelovanja kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁴³ Antonio Bernardi spominje se kao pomoćni pisar na brodu *Vittoria II* i u kasnijem razdoblju, tj. u vrijeme djelovanja kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

15. Prvi nokjer (*Primo Nochier*): Francesco Bella – Ignazio (pok.) – Mleci
16. Drugi nokjer (*Secondo Nochier*): Antonio Nacari – Felice (pok.) – Mleci
17. Kormilar (*Timonier*): Antonio Scarpa – Zuanne (pok.) – Mleci
18. Kormilar (*Timonier*): Battista Torelli – Antonio (pok.) – Mleci
19. Kormilar (*Timonier*): Steffano Orlandini – Francesco (pok.) – Mleci
20. Kormilar (*Timonier*): Giacomo Fabris – Antonio (pok.) – Mleci
21. Nadzornik broda (*Custode*): Giulio Calagnini – Zuanne (pok.) – Koron
22. Nadzornik za jedra (*Guardian / Castellano*): Alessandro Aquisti – Antonio (pok.) – Mleci
23. Nadzornik za jedra (*Guardian / Castellano*): Giacomo Zanna – Iseppo (pok.) – Mleci
24. Nadzornik jarbola (*Gabbier*): Lorenzo Gasparini – Giovanni Battista – Mleci
25. Stražar na košu jarbola (*Parechier / Parechietter / Parochieter*): Paolo Vio – Giacomo – Mleci
26. Ekonom (*Dispensier*): Bernardo Diodato – Giacomo (pok.) – Mleci
27. Pomoćnik ekonomista (*Dispensierotto / Penese*): Battista Carian – Antonio (pok.) – Mleci
28. Pomoćnik ekonomista (*Dispensierotto / Penese*): Simon Tomasini – Doroteo (pok.) – Mleci
29. Pomoćnik ekonomista (*Dispensierotto / Penese*): Andrea Riosa – Antonio (pok.) – Mleci
30. Bačvar (*Botter*): Giuseppe Raimondi – Antonio – Mleci
31. Kuhar (*Cogo*): Giacomo Fratta – Sgualdo (pok.) – Mleci
32. Kapetanov poslužitelj / sobar (*Camerotto*): Antonio Toffano – Giacomo – Verona

Naknadno dopisani časnici, dočasnici i obnašatelji specijaliziranih službi zavičajem s istočnog Jadrana (1785 – 1791):

1. Kapelan (*Cappellano*): p. Marijan Martinović
2. Brijač / pomoćnik brijača (*Barbierotto*): Toma Bardi – Antun – Split
3. Drugi pilot / peljar (*Secondo Piloto*): Ivan Subotić
4. Treći pilot / peljar (*Terzo Piloto*): Ivan Rašković – Marko – Perast⁴⁴

⁴⁴ Ivan Rašković napredovao je u službi te se kasnije bilježi kao drugi pilot. Zabilježen je u istoj službi i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

5. Peti pilot / peljar (*Quinto Piloto*): Nikola Janšić (*Giansich*)⁴⁵
6. Nadzornik za jedra (*Guardian / Castellano*): Karlo Zandorić
7. Kormilar (*Timonier*): Antun Tripković
8. Parun barke (*Paron di barca*): Toma Zanović⁴⁶

Mornari prve klase (Marineri prima classe):

1. Zuanne Boseolo – Diego (pok.) – Chioggia
2. Antonio da Ponte – Zuanne (pok.) – Mleci
3. Giuseppe Belli – Valentin – Mleci
4. Francesco Foran – Zuanne (pok.) – Padova
5. Pietro Zane – Antonio (pok.) – Mleci
6. Giuseppe Borgo – Antonio (pok.) – Malta
7. Agostin Bonivento – Antonio – Chioggia
8. Antun Musir – Petar (pok.) – Kotor
9. Carlo Camiani – Iseppo (pok.) – Mleci
10. Zuanne Caffo – Ignazio (pok.) – Bassano
11. Sgualdo Borsetto – Battista (pok.) – Mleci
12. Bastian Barbato – Giacomo (pok.) – Mleci⁴⁷
13. Domenico Boalo – Iseppo (pok.) – Mleci
14. Francesco Gialmetti – Giovanni Battista – Valpolicella (Provincija Verona)
15. Giovanni Zapellari – Giacomo – Montagnana (Provincija Padova)
16. Francesco Bertuzzi – Zorzi – Mleci
17. Anzolo Rizzi – Santo (pok.) – Mleci
18. Simone Schiavon – Francesco (pok.) – Chioggia
19. Pietro Benoni – Antonio (pok.) – Mleci
20. Antonio Ruassi – Giuseppe – Mleci
21. Anzolo Milani – Carlo – Mleci
22. Luigi Chicio – Giuseppe – Napulj
23. Tripun Periša – Vicko (pok.) – Perast
24. Luka Bondanović – Frano – Silba
25. Ivan Vescovi – Rinaldo – Rovinj
26. Bortolo de Andrea – Pietro (pok.) – Mleci
27. Frano Begnolo – Bernard (pok.) – Rovinj
28. Gerolamo Ralevich – Michael (pok.) – Padova

⁴⁵ Nikola Janšić kasnije je napredovao u službi te se u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795) bilježi kao četvrti pilot.

⁴⁶ Toma Zanović ostao je u službi na brodu *Vittoria II* te se na istoj dužnosti bilježi i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁴⁷ Bastian Barbato spominje se kao mornar prve klase na brodu *Vittoria II* i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

29. Anzolo Coin – Bernardo (pok.) – Mleci
30. Zuanne Battista de Santi – Iseppo – Mleci
31. Zuanne Maria Mesca – Bernardo – Treviso
32. Andrea Donatelli – Francesco (pok.) – Mleci
33. Zuanne Pelicioli – Zuanne – Mleci⁴⁸
34. Zorzi Pattaci – Antonio (pok.) – Mleci
35. Lorenzo Belatti – Lorenzo (pok.) – Mleci
36. Jerolim Maganić – Mihovil (pok.) – Krk
37. Antonio Pegorin – Nadal (pok.) – Mleci
38. Zuanne Carminiani – Domenico – Mleci⁴⁹
39. Giuseppe Vianello – Antonio – Mleci
40. Felice Boscolo – Anzolo (pok.) – Chioggia
41. Domenico Gennaro – Felice (pok.) – Chioggia
42. Giovanni Battista Sbrignadello – Giacomo (pok.) – Genova
43. Giovanni Battista Mondini – Anzolo (pok.) – Mleci
44. Domenico Molaro – Mattio (pok.) – Furlanija
45. Carlo Gigo – Carlo (pok.) – Torino
46. Antonio Lazorja – Lorenzo – Alessandria (Pijemont)
47. Luigi Giù – Gaetano – Livorno
48. Battista Pantaloni – Pietro (pok.) – Mleci
49. Zuanne Toresan / Toresin – Nicolò (pok.) – Mleci
50. Andrea Paraman – Giacomo (pok.) – Udine
51. Battista Dezoan – Anzolo – Udine
52. Paolo Boccalin – Giovanni Battista (pok.) – Ferrara
53. Ivan Marinović – Lovro (pok.) – Pašman
54. Mate Masa – Jure (pok.) – Pašman
55. Zanmaria Imperato – Francesco – Krf
56. Nadalin Bolli – Francesco (pok.) – Mleci
57. Mihovil Mileta / Milita – Matija – Murter
58. Mihovil Greško – Juraj (pok.) – Murter
59. Marko Greško – Ivan (pok.) – Murter⁵⁰
60. Ivan Stražić / Strašić – Mihovil – Murter
61. Ivan Lašević – Josip – Primošten
62. Ante Marović – Šime (pok.) – Šibenik
63. Petar Dorotin – Grgur (pok.) – Murter
64. Mate Nikolić – Šimun (pok.) – Betina

⁴⁸ Zuanne Pelicioli spominje se kao mornar prve klase na brodu *Vittoria II* i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁴⁹ Zuanne Carminiani spominje se kao mornar prve klase na brodu *Vittoria II* i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁵⁰ Naknadno je prekrižen radi bijega.

65. Pere Matošić – Mate (pok.) – Primošten
66. Šime Gamoser – Šime (pok.) – Murter
67. Ivan Cidul – Martin (pok.) – Murter
68. Pave Spadino – Jakov (pok.) – Murter
69. Piero Martinello – Domenico (pok.) – Mleci
70. Paulino Paulini – Zuanne (pok.) – Mleci
71. Šime Veldin – Mihovil (pok.) – Murter⁵¹
72. Zuanne Fabris – Gerolimo – Mleci
73. Pietro Reden – Luigi (pok.) – Pariz
74. Toma Gabrić – Antun – Murter
75. Iseppo Fermo – Antonio (pok.) – Mleci
76. Francesco Gradi – Giuseppe (pok.) – Piran

Naknadno dopisani mornari prve klase zavičajem s istočnog Jadrana (1785 – 1791):

1. Ivan Giubato – Antun – Trogir
2. Antun Dinossi – Matija (pok.) – Rovinj
3. Nikola Bošković – Boka
4. Nikola Pantović – Boka
5. Luka Raić – Boka
6. Jakov Betić – Boka
7. Stjepan Carević – Boka
8. Đuro Kavašević – Boka
9. Antun Marinović – Boka
10. Rade Kortić – Boka
11. Đuro Vušković – Boka
12. Miro Šubac – Boka
13. Luka Danijelović – Boka
14. Nikola Salečić – Boka
15. Toma Šerović – Boka
16. Luka Sekulović – Boka
17. Luka Šerović – Boka
18. Luka Vojković – Boka
19. Petar Brošić – Šibenik
20. Ivan Krinšić – Bartol (pok.) – Krk
21. Juraj Krinšić – Antun – Krk
22. Nikola Dorčić – Ivan (pok.) – Krk
23. Antun Stajić – Juraj (pok.) – Krk
24. Juraj Žuljević – Juraj (pok.) – Krk
25. Braško Artović – Ivan (pok.) – Krk

⁵¹ Naknadno je prekrižen radi bijega.

26. Mate Mikalić – Mate (pok.) – Krk
27. Matija Sokolić – Ivan (pok.) – Baška
28. Bartol Subravić – Matija – Baška
29. Petar Tanzabalić – Franjo – Baška
30. Juraj Jurić – Petar (pok.) – Baška
31. Stjepan Širić – Mihovil – Senj
32. Juraj Marinić – Franjo – Baška
33. Niko Alberti – Benedikt (pok.) – Boka
34. Juraj Milatić – Mihovil (pok.) – Senj
35. Antun Tardinić
36. Jakov Colić
37. Lovro Grabar
38. Marko Nazinović
39. Krsto Kordić
40. Marko Pišetić
41. Mihovil Martinović
42. Karlo Zandonić
43. Ivan Kosović
44. Frano Antonić
45. Antun Barbić
46. Ivan Cvijetović
47. Stjepan Davidović
48. Marko Jovičić
49. Nikola Subotić – Boka
50. Ilija Marketović
51. Dominik Benšić
52. Matija Đurišić
53. Juraj Oteršić
54. Juraj Marinić
55. Petar Milević
56. Andrija Bauković
57. Nikola Barbalić – Krk
58. Ivan Volunić
59. Toma Visanović – Stijepo – Tivat⁵²
60. Savo Burlić
61. Nenad Mićunović
62. Ivan Dragutinović
63. Đuro Stijepo Vojković
64. Božo Milošević⁵³

⁵² Toma Visanović naknadno je napredovao te se spominje i kao parun barke.

⁵³ Božo Milošević bilježi se kao mornar prve klase na brodu *Vittoria II* i u vrijeme kapetana

Mornari druge klase (Marineri seconda classe):

1. Zuanne Zen – Andrea – Mleci
2. Cristoforo Canderle – Antonio – Fusina (Veneto)⁵⁴
3. Pietro Belloni – Pietro (pok.) – Bergamo
4. Battista Tasso – Pasqualin – Mleci
5. Gaetano Mingardo – Cristoforo – Este
6. Frano Sopa – Sgualdo (pok.) – Pag
7. Marco Canalin – Bologna
8. Iseppo Papoli – Livio – Mleci
9. Bortolo Gicco – Zuanne – Mleci
10. Antonio Padovan – Michiel – Mleci
11. Berto Casali⁵⁵
12. Giovanni Dugiario – Paolo – Genova
13. Giuseppe Manfranchi – Battista (pok.) – Mleci
14. Bortolo Zanardini – Francesco – Mleci
15. Zuanne Caminotto – Antonio – Mleci⁵⁶
16. Iseppo Zanon – Zuanne – Furlanija⁵⁷
17. Jakov Bradić – Luka (pok.) – Zadar⁵⁸
18. Luka *de Lucio* – Nikola (pok.) – Rašpor
19. Antonio Girardi – Zuanne (pok.) – Mleci
20. Giacomo Filippini – Pietro (pok.) – Mleci⁵⁹
21. Luigi Panata – Pietro – Mleci⁶⁰
22. Josip Ernesto – Pavao (pok.) – Rovinj
23. Bortolo Tessari – Paolo (pok.) – Vicenza
24. Marko Basin – Josip (pok.) – Murter
25. Mate Kovačić – Jure – Murter⁶¹
26. Josip Pitor – Toma – Murter
27. Iseppo Lombardin – Francesco (pok.) – Padova⁶²
28. Mattio Diana – Antonio (pok.) – Polcenigo (Veneto)
29. Vincenzo Briseghel – Battista – Modena
30. Pietro Dittura – Anzolo (pok.) – Mleci
31. Battista Casarello – Agostin (pok.) – Valstagna (Veneto)

Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁵⁴ Naknadno je prekrižen radi bijega.

⁵⁵ Naknadno je prekrižen radi bijega.

⁵⁶ Naknadno je prekrižen radi bijega.

⁵⁷ Preminuo, naknadno je prekrižen.

⁵⁸ Preminuo, naknadno je prekrižen.

⁵⁹ Preminuo, naknadno je prekrižen.

⁶⁰ Preminuo, naknadno je prekrižen.

⁶¹ Naknadno je prekrižen radi bijega.

⁶² Preminuo, naknadno je prekrižen.

32. Giuseppe Rizzi – Battista (pok.) – Bergamo
33. Antun Vicco – Ivan – Pag
34. Antonio Tomizzo – Sgualdo – Lecce (Apulija)
35. Antonio Barara – Giacomo – Mleci
36. Bernardo Chiaroi – Sgualdo – Udine
37. Sgualdo – Benedetti – Pavao – Pag⁶³
38. Antonio Fantin – Sgualdo (pok.)
39. Santo Marcellin – Giuseppe – San Daniele (Furlanija)⁶⁴
40. Bortolo Pitorelli *della Pietà*
41. Andrija Šimatov – Marko (pok.) – Murter
42. Iseppo Colusso – Anzolo (pok.) – Mleci
43. Giuseppe Olivo – Giovanni Battista (pok.) – Furlanija
44. Paolo Moronato – Zuanne (pok.) – Mleci
45. Domenico Segalo – Gioachin – Mleci
46. Liberal Colusso – Antonio – Mleci
47. Mihovil Demin – Petar – Pag⁶⁵
48. Bortolo de Eroi – Michiel – Belluno
49. Battista Andriolo – Nicolò (pok.) – San Daniel (Furlanija)
50. Gasparo Guarinoni – Pietro – Mleci
51. Stjepan Kanapević – Ivan – Murter
52. Antonio Pellegrini – Nicolò (pok.) – Mleci
53. Antonio Capellaro – Francesco – Verona⁶⁶
54. Vincenzo Giuroto – Zuanne (pok.) – Mleci
55. Marco Carlon – Anzolo⁶⁷
56. Frano Belić – Mihovil (pok.) – Zadar
57. Francesco Paniolo – Zuanne (pok.) – Mleci
58. Battista Schiolin – Daniel – Mleci
59. Pietro Antonini – Marco (pok.) – Mleci
60. Bernardo Pavian – Francesco – Mleci
61. Battista Rotta – Antonio (pok.) – Mleci
62. Giuseppe Goffo – Antonio (pok.) – Torino⁶⁸
63. Santo Damian – Gerolamo (pok.) – Treviso⁶⁹
64. Domenico Zollo – Bernardo – Mleci
65. Domenico Monico – Giacomo (pok.) – Mleci⁷⁰

⁶³ Naknadno je prekrizhen radi bijega.

⁶⁴ Preminuo, naknadno je prekrizhen.

⁶⁵ Naknadno je prekrizhen radi bijega.

⁶⁶ Preminuo, naknadno je prekrizhen.

⁶⁷ Naknadno je prekrizhen radi bijega.

⁶⁸ Preminuo, naknadno je prekrizhen.

⁶⁹ Naknadno je prekrizhen radi bijega.

⁷⁰ Preminuo, naknadno je prekrizhen.

66. Zuanne Vissa – Antonio (pok.) – Mleci
67. Antonio Luchetta – Iseppo (pok.) – Mleci
68. Antonio Stella – Steffano – Mleci
69. Pasqualin Zaponello – Lodovico – Mleci
70. Pietro Orsoletti – Cristoforo – Trento
71. Antonio Ortusalo – Zuanne (pok.)
72. Antonio Visselli – Steffano (pok.)
73. Domenico Gerardini – Giacomo
74. Domenico Tibursio – Valentin
75. Giacomo Turchetto – Valentin
76. Agostin Nardini

Naknadno dopisani mornari druge klase zavičajem s istočnog Jadrana (1785 – 1791):

1. Juraj Katuriđ
2. Nikola Lađević – Boka
3. Jakov Rossi – Boka
4. Nikola Subotić – Boka⁷¹
5. Damjan Marotić – Boka
6. Šimun Vukasinović – Boka
7. Marko Vukotić – Boka
8. Stojan Ivanović – Boka
9. Ivan Visentin – Boka
10. Toma Vuzanović – Boka
11. Luka Bošković – Boka
12. Antun Tripković – Boka
13. Gabrijel Lepetić
14. Špiro Ožegović
15. Stjepan Tripković – Boka
16. Juraj Staršić – Juraj – Krk
17. Matija Andrić – Matija – Krk⁷²
18. Nikola Nikolić – Juraj (pok.) – Krk
19. Nikola Barbalić – Franjo (pok.) – Krk⁷³
20. Juraj Bolonić – Juraj (pok.) – Krk
21. Franjo Toljavić – Ivan (pok.)
22. Ivan Gabrelić – Matija
23. Ivan Vadurić – Matija

⁷¹ Nikola Subotić naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase.

⁷² Matija Andrić spominje se kao mornar druge klase i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁷³ Nikola Barbalić naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase.

24. Ivan Stajić – Juraj (pok.)
25. Nikola Bolonić – Ivan – Krk
26. Antun Valković – Andrija (pok.)
27. Niko Alberti – Benedikt (pok.) – Boka⁷⁴
28. Juraj Milatić – Mihovil (pok.) – Senj⁷⁵
29. Stjepan Surić – Mihovil – Senj
30. Juraj Marinić – Franjo – Baška⁷⁶
31. Ivan Sordić
32. Ivan Valiplić
33. Nikola Vranković
34. Mitar Papernica
35. Marko Zoričić
36. Josip Barilić
37. Stjepan Davidović⁷⁷
38. Ivan Dragutinović⁷⁸
39. Marijan Rudan – Hvar
40. Nikola Slavačić
41. Frano Marketić
42. Juraj Boljak (*Boliach*)
43. Marko Cvjetković
44. Antun Stojanović
45. Vasilije Usanović
46. Vasilije Kovačević
47. Đuro Mijović
48. Jovo Branković
49. Marko Jovičić⁷⁹
50. Ilija Marketović⁸⁰
51. Ivan Marković
52. Nikola Mitrović⁸¹
53. Ivan Mijat – Budva
54. Spasoje Milošević
55. Božo Milošević⁸²

⁷⁴ Niko Alberti naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase.

⁷⁵ Juraj Milatić naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase.

⁷⁶ Juraj Marinić naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase.

⁷⁷ Stjepan Davidović naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase.

⁷⁸ Ivan Dragutinović naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase.

⁷⁹ Marko Jovičić naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase.

⁸⁰ Ilija Marketović naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase.

⁸¹ Nikola Mitrović naknadno je napredovao te se spominje i kao pomoćni pilot.

⁸² Božo Milošević naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase. Zabilježen je i u popisu mornara u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

56. Joko Simo Cvijetović
57. Bogdan Cvijetović
58. Đuro Stijepo Vojković⁸³
59. Mate Petrović – Petar
60. Ivan Jučević – Stano
61. Tripunica Perović⁸⁴
62. Vicko Lušić
63. Andrija Baković
64. Antun Stanojević
65. Vuko Zloković
66. Milo Vučenić
67. Šime Drašković
68. Matija Milašić
69. Jovo Tripojević
70. Savo Buršić⁸⁵
71. Nenad Mićunović⁸⁶
72. Jure Malešić
73. Stanko Vojčić
74. Antun Vilović
75. Đuro Manolović
76. Ivo Stijepo
77. Niko Cinović
78. Rade Milovac
79. Jovo Aleksić
80. Nikola Vukov
81. Marko Tupsević
82. Mate Lovrić – Grgur – Rogoznica⁸⁷
83. Savo Cvijetović
84. Šime Pavlović
85. Krsto Režević
86. Marko Milinović
87. Nikola Petrović
88. Ivan Mađerović
89. Petar Đurnić

⁸³ Đuro Stijepo Vojković naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase. Zabilježen je i u popisu mornara u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁸⁴ Tripunica Perović zabilježen je i u popisu mornara druge klase u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁸⁵ Savo Buršić naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase. Zabilježen je i u popisu mornara u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁸⁶ Nenad Mićunović naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase.

⁸⁷ Mate (Matija) Lovrić obnašao je na brodu *Vittoria II* i službu ekonomu.

90. Nikola Milić⁸⁸

91. Luka Becić

Mornarski pomoćnici (Mozzi)

1. Francesco Perini – Piero
2. Francesco Carozzier – Giovanni Battista
3. Gasparo Tachelli – Zuanne (pok.)
4. Giuseppe Stuario
5. Anzolo Bonaldi
6. Antonio Cazzia – Giovanni Battista (pok.)
7. Domenico Tramontin
8. Gerolamo Gasparetto
9. Antonio Suparsa
10. Giacomo Calvi
11. Francesco Franceschetti
12. Giuseppe Neri – Mattio (pok.)
13. Grgur Ostić
14. Matija Stilić
15. Zuanne Armano
16. Gaetano Franceschini – Pietro (pok.)
17. Piero Defondi
18. Piero Bellati
19. Lovro Tomić – Ivan (pok.)
20. Giovanni Battista Colombo – Andrea (pok.)
21. Piero Pellegrini
22. Pasquale Lanza
23. Antonio Visselli – Steffano (pok.)⁸⁹
24. Giacomo Turchetto – Valentin⁹⁰
25. Marco Oselon
26. Antonio *della Pietà*
27. Domenico Tribucio – Valentin
28. Domenico Girardini – Giacomo
29. Antun Perović
30. Gerolimo Benco
31. Antonio Tondo
32. Gaetano Rossa – Bastian (pok.)
33. Giacomo Pavanello
34. Zuanne Asin

⁸⁸ Nikola Milić naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar prve klase.

⁸⁹ Antonio Visselli naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar druge klase.

⁹⁰ Giacomo Turchetto naknadno je napredovao te se spominje i kao mornar druge klase.

35. Antonio Turale – Zuanne (pok.)
 36. Anzolo Pilonetto – Bastian (pok.)

PRILOG 2: Popis članova posade na brodu *Vittoria II* u razdoblju od 1791. do 1794. godine s obzirom na njihovo istočnojadransko podrijetlo (Archivio di Stato di Venezia, Provveditori all'Armar: Libro accordati delle unità della Marina militare, b. 238, Nave Vittoria, Capitan Iseppo Zambella quondam Triffon: 1791 – 1794)

Časnici, dočasnici i obnašatelji specijaliziranih službi (1791 – 1794):

1. Kapetan (*Capitan*): Josip Zambella – Tripun (pok.) – Perast
2. Kapelan (*Cappellano*): p. Marijan Martinović
3. Prvi pilot /peljar (*Primo Piloto*): Nikola Palikuća – Perast
4. Drugi pilot /peljar (*Secondo Piloto*): Ivan Rašković – Marko – Perast
5. Peti pilot /peljar (*Quinto Piloto*): Ivan Palikuća – Perast
6. Pomoćni pilot /peljar (*Pilotino*): Vicko Jelić – Ivan – Vis⁹¹
7. Pomoćni pilot /peljar (*Pilotino*): Ksaver Mitrović
8. Pomoćni pilot /peljar (*Pilotino*): Toma Anzulović – Frano – Budva⁹²
9. Pomoćni pilot /peljar (*Pilotino*): Nikola Mitrović
10. Kormilar (*Timonier*): Nikola Barozzi – Zorzi – Hvar⁹³
11. Kormilar (*Timonier*): Petar Maretić
12. Kormilar (*Timonier*): Ivan Zaratović – Marko – Perast
13. Parun barke (*Parun di barca*): Toma Visanović – Stijepo – Tivat
14. Ekonom (*Dispensier*): Mate Lovrić – Grgur – Rogoznica

Mornari prve klase (Marineri prima classe) (1791 – 1794)

1. Mate Nikolić – Šimun (pok.) – Betina⁹⁴
2. Pere Matošić – Mate (pok.) – Primošten
3. Toma Gabrić – Antun – Murter
4. Matija Đurišić
5. Nikola Barbalić – Krk⁹⁵
6. Luka Burlić
7. Nenad Mićunović

⁹¹ Vicko Jelić obnašao je službu pomoćnog pilota i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁹² Toma Anzulović obnašao je službu pomoćnog pilota i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁹³ Nikola Barozzi obnašao je službu kormilara i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁹⁴ Preminuo, naknadno je prekrizhen.

⁹⁵ Naknadno je prekrizhen radi bijega.

8. Ivan Dragutinović
9. Đuro Stijepo Vojković
10. Stjepan Milat
11. Božo Milošević
12. Antun Todoro
13. Nikola Botinić
14. Ivan Barbarić
15. Ivan Batić
16. Petar Marčelić
17. Ivan Obuljen
18. Josip Stefanić
19. Antun Bošković⁹⁶
20. Antun Naglić
21. Ivan Zelić
22. Ivan Vidović
23. Antun Marić
24. Toma Kažanegra⁹⁷
25. Luka Tomašević
26. Ivan Brajović
27. Nikola Milić
28. Petar Vujšić
29. Blaž Mikelić
30. Vuko Stijepović⁹⁸
31. Juraj Malijačević
32. Joko Vranković
33. Tripo Stijepović
34. Petar Vladinić⁹⁹
35. Vaso Popović¹⁰⁰
36. Vicko Milić¹⁰¹
37. Martin Sušić
38. Augustin Lalica
39. Marko Davidović

⁹⁶ Preminuo, naknadno je prekrizhen.

⁹⁷ Toma Kažanegra obnašao je službu mornara prve klase i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁹⁸ Vuko Stijepović obnašao je službu mornara prve klase i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

⁹⁹ Petar Vladinić obnašao je službu mornara prve klase i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

¹⁰⁰ Vaso Popović obnašao je službu mornara prve klase i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

¹⁰¹ Naknadno je prekrizhen radi bijega.

40. Jovo Tušević
41. Antun Mandić
42. Ivan Celerković

Mornari druge klase (Marineri seconda classe) (1791 – 1794)

1. Matija Andrić – Matija – Krk
2. Tripunica Perović
3. Milo Vučević
4. Matija Milašić
5. Jovo Tripković
6. Jure Malešić
7. Stanko Vojčić
8. Đuro Manolović
9. Krsto Naćinović
10. Niko Cinović
11. Jovo Aleksić
12. Mate Lovrić – Grgur – Rogoznica
13. Savo Cvijetković
14. Šime Pavlović
15. Krsto Režević
16. Marko Milinović
17. Josip Šoić
18. Savo Becić
19. Marko Odić
20. Todor Buković
21. Ivan Katić¹⁰²
22. Nikola Cvitanović
23. Niko Barač¹⁰³
24. Antun Marić
25. Krsto Gregović
26. Ivan Dosević
27. Kuzman Šimić
28. Nikola Erlić
29. Antun Tonšić
30. Mate Livaković
31. Ivan Vukotić¹⁰⁴

¹⁰²Ivan Katić obnašao je službu mornara druge klase i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

¹⁰³Niko Barač obnašao je službu mornara druge klase i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

¹⁰⁴Ivan Vukotić obnašao je službu mornara druge klase i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

32. Josip Šprljanić
33. Ivan Savić¹⁰⁵
34. Niko Barada
35. Arsenije Pauković
36. Grgur Brunić
37. Nikola Lukin
38. Pavao Kristolović
39. Josip Zanočić
40. Rade Jovo Bojković
41. Toma Mendović
42. Nikola Palikuća¹⁰⁶
43. Ivan Petrović
44. Lazar Mielić
45. Jovo Šerović¹⁰⁷
46. Ante Papernica
47. Krsto Davidović¹⁰⁸

Mornarski pomoćnici (Mozzi) (1791 – 1794)

1. Antun Petrović
2. Juraj Radić
3. Frano Lukin

Lovorka ČORALIĆ, Maja KATUŠIĆ

CAPTAIN JOSEPH ZAMBELLA, VENETIAN WARSHIP
VITTORIA II AND COMPOSITION OF ITS CREW
(THE END OF THE EIGHTEENTH CENTURY)

Summary

In the centre of the research of this article is agency of Captain Joseph Zambella of Perast (d. 1794), who commanded Venetian warship *Vittoria II* in the last years of the existence of the Republic of Venice. The article is in the first place

¹⁰⁵Ivan Savić obnašao je službu mornara druge klase i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

¹⁰⁶Nikola Palikuća obnašao je službu mornara druge klase i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

¹⁰⁷Jovo Šerović obnašao je službu mornara druge klase i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

¹⁰⁸Krsto Davidović obnašao je službu mornara druge klase i u vrijeme kapetana Vicka Dabovića (1794 – 1795).

based on the research of unpublished sources from the *Archivio di Stato di Venezia* (the deeds of the magistracy of Venetian Navy – *Provveditori all'Armar*). In the introductory part of the article are briefly noted merits (naval and military) of the denizens of Perast for the Republic of Venice and concisely presented meritorious scions of the Zambella family. Central part of the article is dedicated to the detailed analysis of the composition of the crew commanded by Captain Joseph Zambella. The crew is analysed on the basis of its division into fundamental categories: 1) officers, under officers and carriers of specialised offices on the ship (*Uffiziali e Titolati*); 2) sailors of the first class (*Marineri prima classe*); 3) sailors of the second class (*Marineri seconda classe*) and 4) ship's boys (*Mozzi*). Within that analysis, particular attention is awarded to those crewmen who were by their origin from the East Adriatic coast. The article contains also appendices with lists of the crew of the ship *Vittoria II* in two periods of Zambella's captaincy over that ship (1785-1791 and 1791-1794).